

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СОЦІАЛЬНО -ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра публічно - правових дисциплін**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для організації аудиторної та позааудиторної роботи**

**з навчальної дисципліни
«ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 081 Право**

Біла Церква
2022 р.

УДК: 349.3 (076)

Затверджено
Науково-методичною комісією Білоцерківського НАУ

Протокол № 5 від «02» лютого 2022 р.

Укладач: Малишко І.В., старший викладач кафедри публічно - правових дисциплін

Малишко І.В. Методичні вказівки для організації аудиторної та позааудиторної роботи з навчальної дисципліни «Право соціального захисту» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право». – Біла Церква, 2022. – 42 с.

Методичні вказівки для організації аудиторної та позааудиторної роботи з навчальної дисципліни «Право соціального захисту» призначені для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право». Метою є теоретична і практична підготовка студентів у напрямку оволодіння знаннями правових засад соціального забезпечення, систематизація отриманих знань щодо основних правових інститутів права соціального забезпечення для подальшого використання в практичній діяльності, формування навичок самостійного аналізу наукових праць, законодавства та судової практики, отримання практичних навичок застосування правових норм з соціального забезпечення при вирішенні задач. Структура публікації передбачає комплексний і диференційований підхід до вивчення здобувачами запропонованих тем самостійно та містить зміст, контент змістових модулів, письмові завдання, теми для есе, тестові завдання з навчальної дисципліни.

Рецензент: А.О. Пахомова, доцент, кандидат юридичних наук

зав. кафедри цивільно-правових дисциплін

А.О. Пахомова

© Малишко І. В., 2022 р.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Мета і завдання навчальної дисципліни.....	5
Компетентності і результати навчання з дисципліни.....	6
Структура навчальної дисципліни.....	8
Контент змістових модулів	9
Завдання для практичної роботи до змістових модулів.....	15
Завдання для самостійної роботи	22
Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань.....	24
Орієнтовний перелік питань до заліку.....	30
Список рекомендованої літератури	33

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Право соціального захисту України є однією з дисциплін, яка вивчається студентами за спеціальністю 081 – «Право». Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі права.

Актуальність вивчення навчальної дисципліни, дозволяє визначити актуальні проблеми теоретичного та прикладного характеру сучасного права соціального забезпечення, виявити недосконалість правового регулювання правовідносин у сфері соціального забезпечення населення та діяльності органів державної влади, дослідити основні прийоми і способи вирішення правозастосовних проблем у досліджуваній сфері відносин, виробити навички щодо правового аналізу та наукового обґрунтування напрямів удосконалення діючого соціального законодавства.

Зміст самостійної роботи здобувача з дисципліни «Право соціального захисту» визначається робочою програмою навчальної дисципліни, даними методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача. Самостійну роботу здобувача забезпечує система навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни «Право соціального захисту»: підручники, навчальні та методичні посібники, конспект лекцій викладача, практикум, навчально-методичний комплекс дисципліни тощо. Самостійну роботу над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної навчальної дисципліни здобувачі можуть виконувати у бібліотеці закладу вищої освіти, комп'ютерних класах, а також в домашніх умовах. Самостійну роботу здобувачів організовує викладач через систему домашніх завдань, виконання яких має оцінювати викладач, і ця оцінка має входити до семестрової оцінки здобувача.

Методичні матеріали передбачають можливість проведення самоконтролю з боку здобувача. Навчальний матеріал навчальної

дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння слухачем в процесі самостійної та індивідуальної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Методичні вказівки складаються зі вступу, де здобувачі ознайомлюються з основними відомостями про навчальну дисципліну «Право соціального захисту», тем есе, тем для презентацій, письмових завдань, тестових завдань, вирішення яких має на меті формування необхідних навичок, що складають зміст правової компетентності майбутніх правників.

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни: передбачає вивчення питань регулювання суспільних відносин у сфері матеріального забезпечення і соціального обслуговування найбільш незахищених верств населення України - пенсіонерів, інвалідів, громадян похилого віку, інших непрацездатних осіб, сімей з дітьми, малозабезпечених сімей тощо

Метою навчальної дисципліни «Право соціального захисту» є формування у студентів певного рівня знань з правових та організаційних питань соціального забезпечення, а саме:

1. Сприяти засвоєнню фундаментальних знань щодо правовідносин соціального забезпечення, формуванню вмінь і навичок застосовувати здобуті знання у правозастосовчій практиці;
2. Проаналізувати підстави виникнення, зміни та припинення соціально забезпечувальних правовідносин, способи забезпечення їх існування;
3. Формувати у студентів науковий світогляд, креативність, правниче мислення, правосвідомість, правничу культуру, моральні та інші якості фахівця.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Право соціального захисту» є:

- сформувати у студентів теоретичні та практичні вміння для використання їх у своїй професійній діяльності;
- сприяти вихованню у студентів поважного ставлення до процесуального закону як важливого засобу захисту людини, її прав, свобод і законних інтересів, інтересів суспільства і держави;
- формування у студентів умінь самостійно аналізувати та оцінювати юридичну практику у сфері соціального захисту;
- розвиток у студентів правового мислення, вміння критично обмірковувати проблемні питання, висловлювати власну аргументовану думку;
- засвоєння студентами прийомів та методів обрання методологічного інструментарію до засвоєння доктрини права соціального захисту;
- вивчення студентами мінімально необхідного обсягу різних моделей реалізації права на соціальний захист у правозастосовній діяльності
- засвоєння прецедентної практики Європейського Суду з прав людини та національних судів у сфері соціального захисту.

КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення дисципліни знаходиться у контексті оволодіння наступними компетентностями відповідно до зазначених в освітній програмі за спеціальністю 081 – Право:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3 Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 9 Здатність працювати в команді.

ЗК 10 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 11 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 3 Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

СК 4 Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.

СК 14 Здатність до консультивання з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Очікувані результати навчання:

ПРН2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

ПРН7. Скласти та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

ПРН17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.

ПРН18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

ПРН 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПРН 20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
л		п	лб	Інд	срс	л		п	лб	інд	срс		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1.													
Тема 1.	9	2	2			5							
Тема 2.	9	2	2			5							
Тема 3.	10	2	2			6							
Тема 4.	10	2	2			6							
Разом модуль 1	38	8	8			22							

Змістовий модуль 2.												
Тема 5.	10	2	2			6						
Тема 6.	12	2	4			6						
Тема 7.	12	2	4			6						
Тема 8.	12	2	4			6						
Тема 9.	12	2	4			6						
Тема 10.	12	2	4			6						
Тема 11.	12	2	4			6						
Разом модуль 2	82	14	26			42						
Усього годин	120	22	34			64						

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, лб – лабораторно-практичні заняття; інд – індивідуальні завдання, СРС – самостійна робота здобувача вищої освіти.

КОНТЕНТ ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ

Вивчення дисципліни «Право соціального захисту» складається з 2 змістових модулів:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. «Загальні засади права соціального захисту»

1. Поняття та організаційно – правові форми права соціального захисту.

Поняття, предмет, метод і система права соціального захисту. Соціальне забезпечення: поняття, функції. Співвідношення понять «соціальний захист» і «соціальне забезпечення» та їх законодавче закріплення. Предмет права соціального забезпечення – комплекс спільних відносин, що існують у сфері соціального забезпечення. Соціально-забезпечувальні відносини – основа предмету права соціального забезпечення. Відносини, які покликані забезпечити існування соціально-забезпечувальних відносин як складова

предмету права соціального забезпечення. Соціально-страхові відносини як елемент предмету права соціального забезпечення. Процедурні відносини як елемент предмету права соціального забезпечення. Поняття та особливості методу права соціального забезпечення. Система права соціального забезпечення: поняття та загальна характеристика. Загальна частина права соціального забезпечення. Спеціальна частина права соціального забезпечення. Система науки права соціального забезпечення та система курсу права соціального забезпечення. Місце права соціального забезпечення у системі права України.

2. Джерела та принципи права соціального забезпечення.

Поняття, зміст, особливості джерел права соціального забезпечення та їх класифікація. Історія національного законодавства про соціальне забезпечення. Роль Конституції України як джерела права соціального забезпечення. Міжнародно-правові акти як джерела права соціального забезпечення. Єдність і диференціація джерел права соціального забезпечення. Основні закони у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування, що є формами права соціального забезпечення. Акти локального характеру і соціального партнерства як джерела права соціального забезпечення. Ознаки нормативно -правових актів як джерел права соціального забезпечення. Зміст права на соціальне забезпечення у Загальній декларації прав людини. Система органів та їх функції в сфері соціального забезпечення. Фонди соціального страхування та їх органи. Поняття та види принципів соціального забезпечення. Загальні та спеціальні (галузеві) принципи. Загальні принципи: обов'язковість державного-соціального страхування найманих працівників; стабільність соціального забезпечення; всебічність стимулювання поліпшення демографічного стану; економічна обґрунтованість соціальних нормативів; здійснення забезпечення на рівні не нижче встановлених у державі стандартів.

3. Правовідносини у сфері права соціального забезпечення.

Поняття та види правовідносин соціального забезпечення. Загальна характеристика суб'єктів правовідносин соціального забезпечення. Громадяни як суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин: загальні; спеціальні. Суб'єкти, які забезпечують реалізацію права на соціальне забезпечення: державні органи; соціальні фонди; інші державні організації, підприємства та установи. Об'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин: пенсії; соціальні допомоги; соціальне обслуговування; соціальні пільги. Зміст соціально-забезпечувальних правовідносин. Юридичні факти, які зумовлюють виникнення, зміну чи припинення соціально-забезпечувальних правовідносин. Стаж як юридичний факт у системі соціально-забезпечувальних правовідносин: поняття, ознаки, види та порядок обчислення. Процедурні правовідносини: поняття, суб'єкти, об'єкти, зміст. Соціально-страхові правовідносини: загальна характеристика.

4. Соціальні ризики у праві соціального забезпечення

Поняття соціальних ризиків як підстави виникнення в особи права на соціальне забезпечення. Загальні ознаки та види соціальних ризиків. Страхові та не страхові ризики. Непрацездатність, види непрацездатності. Юридичні факти, що зумовлюють постійну працездатність. Загальний та спеціальний пенсійний вік. Тимчасова непрацездатність: поняття й порядок її підтвердження. Загальне захворювання як одна з причин інвалідності. Втрата годувальника як підстава виникнення в особи (сім'ї) права на пенсію чи щомісячні страхові виплати. Безробіття як соціальний ризик. Поняття безробіття. Малозабезпеченість як соціальний ризик. Поняття „малозабезпеченість”. Втрата працездатності внаслідок Чорнобильської та інших технічних катастроф як публічні соціальні ризики.

5. Солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Система пенсійного забезпечення в Україні. Правовий статус застрахованих осіб. Суб'єкти. Застраховані особи. Правовий статус страхувальників. Єдиний соціальний внесок. Страховий стаж у пенсійному забезпеченні: поняття, порядок обчислення, порядок підтвердження. Поняття вислуги років та її значення у пенсійному забезпеченні. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування. Трирівнева система пенсійного страхування. Пенсійне страхування. Накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Застраховані особи. Його правове становище. Недержавний пенсійний фонд

6. Правове регулювання пенсійного забезпечення.

Поняття і підстави призначення пенсії за вислугу років. Суб'єкти пенсій за вислугу років. Специфіка правового забезпечення окремих громадян пенсіями за вислугу років. Умови при яких виникає право на пенсію за вислугу років. Особливості призначення пенсії за вислугу років працівникам освіти і охорони здоров'я. Пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького та рядового складу органів внутрішніх справ. Пенсії за вислугу років державним службовцям, суддям, працівникам прокуратури та митних органів, науковим працівникам, журналістам. Пенсії за вислугу років працівникам авіації та льотно-випробувального складу. Пенсії за вислугу років іншим категоріям спеціалістів окремих галузей економіки України. Пенсії науково педагогічні працівники, які не мають наукового ступеня або вченого звання. Природа пенсії за вислугу років.

7. Пенсії по інвалідності і в разі втрати годувальника.

Поняття, види і умови призначення пенсії по інвалідності в солідарній системі. Особливості пенсійного забезпечення по інвалідності окремих категорій громадян (військовослужбовцям, працівникам органів внутрішніх справ, інвалідам війни, потерпілим від аварії на ЧАЕС і т.д.). Поняття та призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Соціальні ризики: поняття, основні ознаки та їх класифікація. Особливість призначення та виплата пенсій по інвалідності внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Органи, що мають повноваження визначати ступінь втрати працездатності і встановлювати групи інвалідності. Пенсії, які виплачуються інвалідам війни, їх мінімальний розмір у відповідності до групи інвалідності. Стаж роботи, який дає право на пенсію по інвалідності. Строк виплати пенсії при зміні групи інвалідності або відновленні працездатності. Умови, за яких призначається пенсія по інвалідності військовослужбовцям та особам начальницького і рядового складу органам внутрішніх справ. Суб'єкти пенсій при втраті годувальника. Розмі пенсії в разі втрати годувальника

8. Організація загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування – основний вид соціального страхування в Україні. Його принципи, завдання, призначення. Суб'єкти. Застраховані особи. Страхувальники, Страховики. Страхові внески, їх призначення. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування. Трирівнева система пенсійного страхування. Пенсійне страхування. Накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Застраховані особи. Пенсійний фонд. Його правове становище.

Недержавний пенсійний фонд. Страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням. Застраховані особи. Страхувальники. Страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Соціальна потреба в запровадженні страхування від нещасного випадку. Нещасний випадок або професійне захворювання як страхові випадки. Страхові виплати в разі ушкодження здоров'я або смерті потерпілого. Страхування на випадок безробіття. Соціальне страхування на випадок безробіття як вид загальнообов'язкового соціального страхування. Застраховані особи. Соціальні допомоги. Недержавне соціальне страхування. Добровільне та обов'язкове страхування. Договір (контракт) як підстава виникнення добровільного страхування.

9. Правове регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Поняття та загальна характеристика загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Суб'єкти та об'єкти страхування від нещасного випадку та професійного захворювання. Страховий ризик і страховий випадок у загальнообов'язковому державному соціальному страхуванні від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Відшкодування шкоди, заподіяної застрахованому ушкодженням його здоров'я. Правове регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Поняття та загальна характеристика загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням. Суб'єкти та об'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням. Види матеріального забезпечення та

соціальних послуг. Правове регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Поняття та загальна характеристика соціального страхування на випадок безробіття. Поняття безробітного та його правовий статус. Види матеріального забезпечення на випадок безробіття. Допомога по частковому безробіттю.

10. Правове регулювання державних допомог за законодавством України.

Поняття державних соціальних допомог. Види та класифікація державних соціальних допомог. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям. Державна соціальна допомога сім'ям з дітьми та її види. Державна соціальна допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам. Інші види державних соціальних допомог.

11. Соціальні послуги як вид соціального забезпечення.

Поняття загальновизнаних принципів і норм міжнародного права. Міжнародний досвід соціального забезпечення. Поняття, види та значення міжнародно-правових стандартів соціального забезпечення. Джерела міжнародного права, їх основний зміст. Зміст права на соціальне забезпечення в Загальній декларації прав людини. Види соціального забезпечення за Міжнародним пактом про економічні, соціальні та культурні права. Система права на соціальне забезпечення за Європейською соціальною хартією. Міжнародні гарантії права на пенсійне забезпечення. Міжнародно-правові стандарти соціальних допомог. Проблема імплементації міжнародних норм про соціальне забезпечення в національне законодавство. Міжнародне співробітництво у сфері державного соціального страхування. Міжнародні договори у сфері соціального забезпечення, учасницею яких є Україна.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ ДО ЗМІСТОВНОГО МОДУЛЮ 1

Тема 1. Загальні засади права соціального забезпечення.

1. Поняття та функції права соціального захисту.
2. Конституція України про право особи на соціальний захист.
3. Соціальний захист як одна з основних функцій соціальної держави. Поняття та складові соціального захисту. Співвідношення понять соціальне забезпечення та соціальний захист.
4. Сучасна система соціального забезпечення в Україні: загальна характеристика. Види та форми соціального забезпечення.
5. Функції права соціального забезпечення: поняття, класифікація, загальна характеристика. Місце права соціального забезпечення в системі права України.
6. Поняття та ознаки правовідносин, що складають предмет регулювання права соціального захисту. Класифікація соціально-забезпечувальних правовідносин.
7. Поняття та особливості методу права соціального захисту. Специфіка захисту (відновлення) прав суб'єктів у праві соціального забезпечення.
8. Поняття та класифікація джерел права соціального забезпечення.
9. Поняття та система принципів права соціального забезпечення.

Тема 2. Джерела та принципи права соціального забезпечення

1. Принципи права соціального забезпечення.
2. Державна гарантованість права на соціальне забезпечення.
3. Джерела права соціального забезпечення України: загальна характеристика. Нормативноправові акти: закони, укази Президента України,

постанови Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти міністерств і відомств та органів місцевого самоврядування.

4. Нормативно-правові договори: міжнародні договори. Генеральні, галузеві та регіональні угоди та колективні договори.

5. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії у сфері права соціального забезпечення.

6. Прожитковий мінімум - базовий соціальний стандарт.

Тема 3. Правовідносини у сфері права соціального забезпечення.

1. Поняття організаційно-правових форм соціального захисту.

2. Поняття та особливості правовідносин у сфері соціального захисту. Класифікація правовідносин.

3. Структура соціально забезпечувальних правовідносин.

4. Юридичні факти як підстави виникнення , зміни та припинення соціально-забезпечувальних правовідносин.

5. Поняття організаційно-правових форм соціального захисту.

6. Поняття та особливості правовідносин у сфері соціального захисту. Класифікація правовідносин.

7. Структура соціально забезпечувальних правовідносин.

8. Юридичні факти як підстави виникнення , зміни та припинення соціально-забезпечувальних правовідносин.

Тема 4. Соціальні ризики у праві соціального забезпечення

1. Поняття та правові ознаки соціального ризику.

2. Класифікація соціальних ризиків.

3. Непрацевдатність як соціальний ризик. Види непрацевдатності.

4. Юридичні факти, що зумовлюють постійну непрацевдатність.

5. Пенсійний вік.

6. Поняття, ознаки та причини інвалідності. Порядок встановлення інвалідності. Групи інвалідності.
7. Поняття та порядок розслідування нещасного випадку на виробництві.
8. Поняття та порядок підтвердження та розслідування професійного захворювання. Загальне захворювання. Поняття, порядок встановлення та підтвердження тимчасової втрати працездатності.
9. Юридичні факти, що зумовлюють тимчасову непрацездатність громадянина. Листок непрацездатності.
10. Поняття безробіття (часткового безробіття). Порядок визнання громадянина безробітним.
11. Втрата годувальника як соціальний ризик.
12. Поняття, критерії та порядок підтвердження малозабезпеченості.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Тема 5. Солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування

1. Загальне поняття пенсій та їх види.
2. Поняття пенсій за віком.
3. Поняття пенсії по інвалідності.
4. Поняття пенсії у зв'язку з утратою годувальника.
5. Особливості пенсійного забезпечення осіб, які мають особливі заслуги перед Україною.
6. Поняття та принципи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
7. Суб'єкти системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

8. Пенсії за віком у солідарній системі.
9. Призначення, перерахунок та виплата пенсій у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
10. Пенсійні виплати за рахунок коштів Накопичувального фонду.

Тема 6. Правове забезпечення пенсій за вислугу років.

1. Поняття і підстави призначення пенсії за вислугу років.
2. Суб'єкти пенсій за вислугу років.
3. Специфіка правового забезпечення окремих громадян пенсіями за вислугу років.
4. Особливості призначення пенсії за вислугу років працівникам освіти і охорони здоров'я.
5. Пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького та рядового складу органів внутрішніх справ.
6. Пенсії за вислугу років державним службовцям, суддям, працівникам прокуратури та митних органів, науковим працівникам, журналістам.
7. Пенсії за вислугу років працівникам авіації та льотно-випробувального складу.
8. Пенсії науково педагогічні працівники, які не мають наукового ступеня або вченого звання.

Тема 7. Пенсії по інвалідності і в разі втрати годувальника

1. Поняття, види і умови призначення пенсії по інвалідності в солідарній системі.
2. Особливості пенсійного забезпечення по інвалідності окремих категорій громадян (військовослужбовцям, працівникам органів внутрішніх справ, інвалідам війни, потерпілим від аварії на ЧАЕС і т.д.).
3. Поняття та призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника.

4. Особливість призначення та виплата пенсій по інвалідності внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Органи, що мають повноваження визначати ступінь втрати працездатності і встановлювати групи інвалідності.

5. Пенсії, які виплачуються інвалідам війни, їх мінімальний розмір у відповідності до групи інвалідності.

6. Стаж роботи, який дає право на пенсію по інвалідності.

7. Строк виплати пенсії при зміні групи інвалідності або відновленні працездатності.

8. Умови, за яких призначається пенсія по інвалідності військовослужбовцям та особам начальницького і рядового складу органам внутрішніх справ. Суб'єкти пенсій при втраті годувальника.

Тема 8. Допомоги і інші соціальні послуги по соціальному страхуванню

1. Поняття, ознаки та види державних соціальних допомог.

2. Загальна характеристика законодавства про державні соціальні допомоги.

3. Загальні правила призначення та виплати державних соціальних допомог .

4. Державні соціальні допомоги особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам.

5. Допомоги малозабезпеченим.

6. Допомоги дітям-інвалідам та інвалідам з дитинства.

7. Допомоги на догляд за інвалідами внаслідок психічного захворювання.

8. Державні допомоги сім'ям з дітьми.

9. Субсидії на оплату житлово-комунальних послуг.

10. Державна допомога на поховання. Інші види допомог.

11. Відповідальність за недотримання законодавства про державні соціальні допомоги.

Тема 9. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності

1. Поняття та загальна характеристика соціального страхування на випадок безробіття.

2. Поняття безробітного та його правовий статус.

3. Види матеріального забезпечення на випадок безробіття. Допомога по частковому безробіттю.

4. Поняття та загальна характеристика загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

5. Суб'єкти та об'єкти страхування від нещасного випадку та професійного захворювання.

6. Страховий ризик і страховий випадок у загальнообов'язковому державному соціальному страхуванні від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

7. Відшкодування шкоди, заподіяної застрахованому ушкодженням його здоров'я.

Тема 10. Правове регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності

1. Поняття та загальна характеристика загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням.

2. Суб'єкти та об'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням.

3. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг.

Тема 11. Міжнародне правове регулювання соціального забезпечення

1. Поняття принципів і норм міжнародного права.
2. Міжнародний досвід соціального забезпечення.
3. Поняття, види та значення міжнародно-правових стандартів соціального забезпечення.
4. Джерела міжнародного права, їх основний зміст.
5. Міжнародні гарантії права на пенсійне забезпечення.
6. Міжнародно-правові стандарти соціальних допомог.
7. Проблема імплементації міжнародних норм про соціальне забезпечення в національне законодавство.
8. Міжнародне співробітництво у сфері державного соціального страхування.
9. Міжнародні договори у сфері соціального забезпечення, учасницею яких є Україна.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Теоретичні завдання:

1. Соціальні стандарти: сутність та зміст
2. Європейські стандарти соціальних прав людини.
3. Правове регулювання соціальних стандартів та соціальних гарантій за законодавством України.

4. Прожитковий мінімум як державний соціальний стандарт: принципи формування та застосування.

5. Сформулюйте ваше бачення концепції соціальної держави.

6. Міжнародно-правові акти як джерела права соціального забезпечення.

Практичні завдання:

1. Принцип здійснення соціального забезпечення органами державного управління безпосередньо чи під їх контролем;».

2. «Напрями реформування пільгового пенсійного забезпечення».

3. Розробити структурно-логічну схему «Структура соціально забезпечувальних правовідносин»

4. Проаналізувати «Правове регулювання соціального забезпечення окремих категорій громадян»

5. Звернувшись до положень Закону України «Про соціальні послуги», навчальної та наукової літератури зі списку рекомендованих інформаційних джерел побудувати структурно-логічну схему «Види соціальних послуг».

6. Звернувшись до нормативної, навчальної та наукової літератури зі списку рекомендованих інформаційних джерел письмово підготувати повідомлення щодо досвіду функціонування накопичувальної пенсійної системи на прикладі однієї із країн за власним вибором.

Дослідницькі завдання:

1. «Соціальні пільги: класифікація та механізм надання.».

2. «Звернувшись до нормативної, навчальної та наукової літератури зі списку рекомендованих інформаційних джерел, письмово обґрунтувати, чи є судові акти джерелами права соціального забезпечення.

3. Проаналізуйте опрацювавши нормативну, навчальну та наукову літературу зі списку рекомендованих інформаційних джерел, ознайомитися зі змістом концепцій сфери застосування соціально-забезпечувальних

правовідносин (найбільш відомими вважаються чотири концепції: непрацездатності, соціальної аліментарності, індивідуальної форми розподілу та соціального ризику) та письмово обґрунтувати, прихильником якої концепції Ви є

4. Знайти в Єдиному державному реєстрі судових рішень (<http://www.reyestr.court.gov.ua>) щонайменше 3 судових рішення (ухвал), які пов'язанні в відновленні порушеного права на соціальний захист особи з інвалідністю.

5. Знайти в Єдиному державному реєстрі судових рішень (<http://www.reyestr.court.gov.ua>) щонайменше 3 судових рішення (ухвал), які пов'язанні в відновленні порушеного права на соціальний захист особи, яка залишилася без батьківського піклування.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА

ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТА ГРУПОВИХ ЗАВДАНЬ

1. Право людини на пенсію (пенсійні виплати).
2. Солідарні пенсійні системи в світі.
3. Пенсійне забезпечення осіб, які перебували на утриманні померлого годувальника.
4. Пенсійне забезпечення осіб з інвалідністю.
5. Забезпечення пенсіями іноземців та осіб без громадянства, громадян України, що працюють за кордоном, та засуджених осіб за законодавством України.
6. Пенсійні справи та порядок їх оформлення.
7. Економічні та правові питання проведення індексації, перерахунку та осучаснення пенсій.
8. Проблеми запровадження в Україні другого рівня системи пенсійного забезпечення.

9. Медичне страхування: проблеми правового регулювання та запровадження в Україні.

10. Соціальні послуги, що надаються безробітним.

11. Механізм надання тимчасової державної допомоги дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, не мають можливості утримувати дитину або місце проживання їх невідоме.

12. Види і порядок надання одноразових соціальних допомог у системі державних соціальних допомог.

13. Житлові субсидії як вид соціальної допомоги.

14. Допомога на поховання в різних організаційно-правових формах соціального забезпечення.

15. Стан та шляхи вдосконалення системи соціальних пілг в Україні.

16. Правове регулювання діяльності навчально-реабілітаційних центрів.

17. Проблеми функціонування шкіл соціальної реабілітації та професійних училищ соціальної реабілітації.

18. Соціальне обслуговування осіб, звільнених з місць позбавлення волі.

19. Порядок і види реабілітації осіб, які постраждали від терористичного акту.

20. Соціальне обслуговування біженців та осіб, які потребують додатково або тимчасового захисту.

21. Правове регулювання надання ритуальних послуг в Україні.

ЗАГАЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Соціальна сутність сучасної держави та її роль у забезпеченні соціальних прав громадян.

2. Соціальне забезпечення та його місце у системі соціального захисту.

3. Предмет права соціального забезпечення.

4. Методи права соціального забезпечення.

5. Система (структура) права соціального забезпечення.
6. Місце права соціального забезпечення у системі права України.
7. Поняття та види принципів права соціального забезпечення.
8. Загальна характеристика принципів права соціального забезпечення.
9. Поняття, загальна характеристика та класифікація джерел права соціального забезпечення.
10. Акти договірної характеру, що є джерелами права соціального забезпечення.
11. Нормативно-правові акти як джерела права соціального забезпечення.
12. Поняття та види правовідносин соціального забезпечення.
13. Загальна характеристика соціально - забезпечувальних правовідносин.
14. Об'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин.
15. Страховий стаж за правом соціального забезпечення.
16. Процедурні правовідносини.
17. Соціально-страхові правовідносини.
18. Поняття суб'єктів права соціального забезпечення та їх властивості.
19. Класифікація суб'єктів права соціального забезпечення.
20. Суб'єкти, які отримують соціальне забезпечення.
21. Суб'єкти, які забезпечують реалізацію права на соціальне забезпечення.
22. Поняття та ознаки соціальних ризиків.
23. Система соціальних ризиків за законодавством України.
24. Непрацездатність як соціальний ризик (постійна, стійка, тимчасова).
25. Загальна характеристика груп інвалідності. Причини інвалідності.
26. Поняття та загальний порядок розслідування нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

27. Поняття безробіття, часткового безробіття. Порядок визнання громадянина безробітним.
28. Втрата годувальника як соціальний ризик.
29. Поняття, критерії та порядок підтвердження малозабезпеченості.
30. Поняття та принципи формування державних соціальних стандартів, соціальних норм і нормативів.
31. Прожитковий мінімум – базовий державний соціальний стандарт.
32. Державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження.
33. Поняття та види організаційно-правових форм соціального забезпечення.
34. Поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування та його види. Відмінність загальнообов'язкового державного соціального страхування від цивільно-правового договору страхування.
35. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.
36. Страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням.
37. Страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.
38. Страхування на випадок безробіття.
39. Недержавне соціальне страхування.
40. Асигнування з бюджету як організаційно-правова форма соціального за без-печення.
41. Страхове пенсійне забезпечення та його рівні в Україні.
42. Страхові пенсії за законодавством України.
43. Загальні умови пенсійного забезпечення за солідарною пенсійною системою.
44. Пенсії за віком.
45. Умови призначення та виплати пенсії в разі інвалідності.
46. Пенсії у зв'язку з втратою годувальника.

47. Порядок призначення та виплати пенсій у солідарній пенсійній системі.
48. Загальні умови призначення пенсій у накопичувальній пенсійній системі.
49. Загальні умови призначення пенсій у недержавній пенсійній системі.
50. Поняття та правові ознаки спеціальних пенсій, що передбачені законодавством України.
51. Державні пенсії особам, звільненим з військової служби, та деяким іншим особам.
52. Пенсії особам, які виконують обов'язки державної служби.
53. Пенсії за особливі заслуги перед Україною та пенсії особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.
54. Поняття і види страхових допомог.
55. Страхові допомоги Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.
56. Страхові допомоги Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України з тимчасової втрати працездатності.
57. Страхові допомоги Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.
58. Поняття державних соціальних допомог, їх ознаки та види.
59. Допомоги особам, які не мають права на пенсію. Допомога у зв'язку з інвалідністю.
60. Допомога малозабезпеченим.
61. Державні допомоги сім'ям з дітьми.
62. Житлові субсидії.
63. Державні допомоги особам, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС та інші державні соціальні допомоги.
64. Поняття та ознаки соціальних пільг. Їх класифікація.

65. Пільги на житлово-комунальні послуги. Медико-реабілітаційні соціальні пільги.

66. Пільги у сфері транспортного обслуговування населення. Соціально-трудова та соціально-побутова пільги.

67. Поняття, види та принципи соціального обслуговування.

68. Соціальне обслуговування громадян похилого віку.

69. Соціальне обслуговування неповнолітніх.

70. Соціальна реабілітація.

71. Санаторно-курортне лікування.

72. Забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації та засобами пересування.

ТЕМИ ДЛЯ ЕСЕ

1. Порівняйте систему соціального захисту України та Польщі.
2. Порівняйте систему соціального захисту України та Німеччини.
3. Порівняйте систему соціального захисту України та Італії.
4. Порівняйте систему соціального захисту України та США
5. Порівняйте систему соціального захисту України та Угорщини.
6. Порівняйте систему соціального захисту України та Словаччини.
7. Порівняйте систему державних соціальних допомог України та країн ЄС
8. Порівняйте систему соціального обслуговування України та країн ЄС
9. Порівняйте систему соціальних пільги України та країн ЄС
10. Актуальні проблеми збереженості пенсійних акивів
11. Соціальний захист сімей з дітьми, дітей та молоді
12. Соціальний захист бездомних осіб та безпритульних дітей

13. Організаційно-правові умови соціального захисту дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

14. Соціальна адаптація осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Виникнення та розвиток концепцій соціальної держави.
2. Соціальна політика: поняття, мета, основні складові та її місце в Україні.
3. Поняття соціального забезпечення та його основні функції.
4. Фінансування соціального забезпечення та перспективи його розвитку.
5. Організаційно-правові форми соціального забезпечення.
6. Право людини на соціальне забезпечення в системі соціальних прав людини та його реалізація в Україні.
7. Державні соціальні стандарти і соціальні гарантії в системі соціального забезпечення.
8. Поняття, предмет та методи права соціального забезпечення.
9. Функції, система і місце права соціального забезпечення в системі права України.
10. Право соціального забезпечення як наука та навчальна дисципліна.
11. Принципи права соціального забезпечення.
12. Джерела і форми права соціального забезпечення.
13. Правовідносини у сфері соціального забезпечення.
14. Поняття і система пенсійного права.
15. Поняття та структура системи пенсійного забезпечення в Україні.

16. Поняття пенсій: ознаки, види та критерії їх розмежування.
17. Трудовий стаж, його класифікація та значення в соціальному забезпеченні.
18. Загальний трудовий стаж і правила його обчислення. Діяльність, яка зараховується в загальний трудовий стаж.
19. Спеціальний трудовий стаж. Діяльність, яка зараховується в спеціальний трудовий стаж.
20. Пільгове обчислення трудового стажу.
21. Документи, що підтверджують трудовий стаж.
22. Підтвердження трудового стажу показаннями свідків.
23. Особливості підтвердження трудового стажу окремих категорій працівників.
24. Поняття страхового стажу та його значення для призначення пенсій.
25. Коефіцієнт страхового стажу.
26. Поняття пенсій за віком у солідарній системі.
27. Механізм призначення пенсій за віком у солідарній системі.
28. Пенсії за віком у зв'язку з особливими умовами праці.
29. Дострокові пенсії за віком.
30. Поняття та особливості пенсії за вислугу років. Коло осіб, які мають право на пенсію за вислугу років.
31. Поняття та умови призначення пенсії по інвалідності у солідарній системі.
32. Механізм призначення пенсії по інвалідності у солідарній системі.
33. Поняття пенсії у зв'язку з втратою годувальника у солідарній системі.
34. Механізм призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника у солідарній системі.
35. Коло членів сім'ї, що мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника.

36. Пенсії по інвалідності внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання.
37. Пенсійне забезпечення військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб.
38. Пенсійне забезпечення науково-педагогічних працівників.
39. Пенсійне забезпечення державних службовців, народних депутатів, посадових осіб місцевого самоврядування.
40. Пенсійне забезпечення суддів, працівників прокуратури.
41. Система недержавного пенсійного забезпечення.
42. Види пенсійних фондів. Учасники та вкладники недержавних пенсійних фондів.
43. Пенсійний контракт. Зобов'язання сторін за пенсійним контрактом. Строк дії пенсійного контракту.
44. Пенсійні схеми. Види пенсійних виплат.
45. Порядок укладення та оплати договору страхування довічної пенсії за рахунок пенсійних коштів учасника фонду.
46. Поняття, види та класифікація допомог.
47. Допомоги, зумовлені народженням дитини.
48. Допомога по тимчасовій непрацездатності.
49. Допомога у зв'язку з безробіттям та її види.
50. Страхові виплати у зв'язку з нещасним випадком на виробництві чи професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.
51. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям.
52. Державна соціальна допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам.
53. Допомога на поховання.
54. Поняття соціального обслуговування та соціально обслуговуючого права.
55. Форми і види соціальних послуг.

56. Правовий статус отримувачів соціальних послуг.

57. Порядок надання соціальних послуг, організація діяльності та фінансування надання вказаних послуг.

58. Утримання непрацездатних у стаціонарних інтернатних установах і закладах.

59. Соціальне обслуговування в територіальних центрах соціального обслуговування.

60. Соціальне обслуговування за місцем проживання особи

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова література

1. Конституція України від 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 30, ст. 141.

2. Концепція соціального забезпечення населення України: Затв. Постановою Верховної Ради України від 21 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — ;№ 6. — Ст.31.

3. Загальна декларація прав людини (00Н, 1948) // Права людини. Міжнародні договори України. Декларації, документи: Збірник. — К., 2018.

4. Європейська соціальна хартія // Права людини. Міжнародні договори України. Декларації, документи: Збірник. — К., 2018.

5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права людини і громадянина // Відомості Верховної Ради УРСР. — 1976. — № 17. — Ст. 291.

6. Конвенція МОП № 102 "Про мінімальні норми соціального забезпечення" // Міжнародне законодавство про охорону праці і Конвенції та рекомендації МОП.— К.: Основа, 1997. — Т. 3. — С.249.

7. Конвенція МОП № 128 "Про допомоги по інвалідності, по старості і у випадку втрати годувальника" // Міжнародне законодавство про охорону

праці і Конвенції та рекомендації МОП. — К.: Основа, 1997. — Т. 3. — С. 249.

8. Закон України «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» // ВВР України. — 1998. — №23. — Ст. 121

9. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» № 1058-IV // ВВР України. — 2003. — №49-51. — Ст. 376

10. Закон України "Про пенсійне забезпечення" № 1788-XII // ВВР України. — 1992. — № 3. — Ст. 10.

11. Закон України "Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ" // ВВР України. — 1992. — № 29. — Ст. 399.

12. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність" № 848-VIII// ВВР України. — 1999. — № 2– 3. — Ст. 20.

13. Закон України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей"// ВВР України. — 1992. — № 15. — Ст. 190.

14. Закон України "Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист " // ВВР України. — 1998. — № 40–41. — Ст. 249.

15. Закон України " Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років" // ВВР України. — 1991. — №22. — Ст. 262.

16. Закон України "Про жертви нацистських переслідувань" // ВВР України. — 2000. — №24. — Ст. 182.

17. Закон України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" // ВВР України. — 1991. — №16. — Ст. 200.

18. Закон України " Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту " // ВВР України. – 2012. – №16. – Ст. 146.
19. Закон України " Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб " // ВВР України. – 2015. – №1 – Ст. 1.
20. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» // ВВР України. – 2000. – №22 – Ст. 171.
21. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування // ВВР України. – 1999. – №46-47 – Ст. 403.
22. Закон України "Про недержавне пенсійне забезпечення" //ВВР України. – 2003. – №47-48 – Ст. 372.
23. Закон України "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям з дітьми" //ВВР України. – 2000. – №35 – Ст. 290.
24. Закон України "Про прожитковий мінімум" // ВВР України. – 1999. – № 38. – Ст. 348.
25. Закон України "Про межу малозабезпеченості" // ВВР України. – 1994. – № 42. – Ст. 385.
26. Закон України "Про мінімальний споживчий бюджет" // ВВР України. – 1991. – № 42. – Ст. 553.
27. Закон України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" // ВВР України. – 2001. – № 20. – Ст.102.
28. Закон України Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю // ВВР України. – 2001. – №1. –Ст.2.
29. Закон України «Про соціальні послуги» // ВВР України. – 2003. – № 45. – ст.358.
30. Закон України «Про державні соціальні стандарти й державні соціальні гарантії» // ВВР України . – 2000. – № 48. – ст.409
31. Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»// ВВР України . – 1991. – № 22. – ст.252

32. Закон України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці й інших громадян похилого віку в Україні» // ВВР України . – 1994. – № 4. – ст.18
33. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантіях їх соціального захисту» // ВВР України . – 1993. – № 45. – ст.425
34. Закон України «Про соціальний захист дітей війни» // ВВР України . – 2005. – № 4. – ст.94.
35. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» // ВВР України . – 2005. – № 4. – ст.94.
36. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» // ВВР України . – 2001. – № 42. – ст.213.
37. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування» ВВР України . – 2005. – № 6. – ст.147.
38. Закон України «Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей» // ВВР України . – 2005. – № 26. – ст.354.
39. Закон України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк» // ВВР України . – 2011. – № 38. – ст.380.
40. Закон України «Про пенсії за особливі заслуги перед Україною» // ВВР України . – 2000. – № 35. – ст.289.
41. Закон України «Про Національну поліцію» // ВВР України . – 2015. – № 40-41. – ст.379.
42. Закон України «Про відпустки» // ВВР України . – 1997. – № 2. – Ст. 4.
43. Постанова Кабінету Міністрів України «Положення про медико-соціальну експертизу " від 3.12.2009 р. № 1317

44. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження переліку професійних захворювань" від 8 листопада 2000 р. № 1662 // Офіційний вісник України. — 2000. — № 45. — Ст.1940

Додаткова література:

1. Колеснік Т.В. Пенсійна реформа в Україні правові аспекти // Актуальні проблеми права: теорія та практика : зб. наук. пр. - Луганськ: Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, 2011. -№ 21. - С. 212- 219.

2. Колеснік Т.В. Щодо підстав диференціації пенсійного забезпечення громадян // Науковий журнал «Право і суспільство». - 2012,№1, Дніпропетровськ. - С. 120-126.

3. Колеснік Т.В. Сучасні перспективи розвитку законодавства про пенсійне забезпечення Актуальні проблеми права: теорія та практика: зб. наук. пр. - Луганськ : Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, 2012. - № 23. - С. 258-268.

4. Колотік А.С. Реалізація права на пенсійне забезпечення в Україні // Трудове право, право соціального забезпечення та сучасні проблеми проходження служби в органах внутрішніх справ: матеріали всеукраїнської наук.-практ. конф. Харк. нац ун-т внутр.. справ, -Х. 2011. - С. 129-132.

5. Сільченко С.О. Деякі тривожні тенденції правового регулювання соціального страхування // Трудове право, право соціального забезпечення та сучасні проблеми проходження служби в органах внутрішніх справ: матеріали всеукраїнської наук.-практ. конф. Харк. Нац. ун-т внутр.. справ, -Х. 2011. - С. 75-79.

6. Синчук С.М. Про необхідність правового обґрунтування розподільчого характеру відносин соціального забезпечення // Трудове право, право соціального забезпечення та сучасні проблеми проходження служби в органах внутрішніх справ: матеріали всеукраїнської наук.-практ. конф. Харк. Нац. ун-т внутр.. справ, -Х. 2011. - С. 72-75.

7. Чепела С.П. Пенсійна реформа в дії // Трудове право, право соціального забезпечення та сучасні проблеми проходження служби в органах внутрішніх справ: матеріали всеукраїнської наук.-практ. конф. Харк. нац ун-т внутр. справ, -Х. 2011.-С. 334-339.

8. Чепела С.П. Пенсійне забезпечення осіб начальницького складу органів внутрішніх справ України: сучасний стан, проблеми та перспективи. // Єдність і диференціація трудового права та права соціального забезпечення: Матеріали III В всеукраїнської наук.-практ. конф. Харк. нац ун-т внутр. справ. 2014,- С. 319-323.

9. Чікань М.В. Державна політика у сфері соціального захисту громадян похилого віку: актуальні питання// Трудове право, право соціального забезпечення та сучасні проблеми проходження служби в органах внутрішніх справ: матеріали всеукраїнської наук.-практ. конф. Харк. Нац. ун-т внутр. справ,-Х. 2011. - С. 161-164.

10. Шумило М.М. Правове регулювання розміру пенсії за віком в Україні та Франції // Трудове право, право соціального забезпечення та сучасні проблеми проходження служби в органах внутрішніх справ: матеріали всеукраїнської наук.-практ. конф. Харк. Нац. ун-т внутр. справ, -Х. 2011. - С. 173-175.

11. Актуальні проблеми теорії трудового права та права соціального забезпечення: монографія / [Чанишева Г. І. та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України Г. І. Чанишевої ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». - Одеса : Фенікс, 2015. - 328 с.

12. Андріїв В. В. Правовідносини із загальнообов'язкового державного соціального страхування: теоретичний аспект / В. В. Андріїв, О. В. Москаленко, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко. - Х.: ФІНИ, 2011. - 280 с.

13. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України: навч. посібник / М.Д. Бойко. - 4-е вид., доп. та перероб. - Київ: Атіка, 2007. - 400 с.

14. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України: Навч. посіб. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. - 663 с.
15. Вишновецька С. В. Право соціального забезпечення України: навч.-метод. посіб. / С. В. Вишновецька, І. В. Новосельська ; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. - К. : Вид. дім «Персонал», 2009. - 320 с.
16. Коробенко Н. П. Пенсійне забезпечення по інвалідності в солідарній пенсійній системі України: монографія / Коробенко Н. П. ; Акад. праці і соц. відносин Федер. профспілок України. - К. : [Вид-во Акад. праці і соц. відносин ФПУ], 2011. - 172 с.
17. Кучма О. Л. Страховий стаж як категорія трудового права і права соціального забезпечення України: монографія / О. Л. Кучма ; Київ, нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - К. : [б. в.], 2013. - 202 с.
18. Лавріненко О. В. Право соціального забезпечення України: курс лекцій: у 2-х ч. / О. В. Лавріненко. - Донецьк : Донецький юридичний ін-т Луганського держ. ун-ту внутрішніх справ, 2007. - 4.1. - 450 с.; 4.2. - 412 с.
19. Право соціального забезпечення в Україні: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [М. І. Іншин та ін. ; за заг. ред. С. М. Прилипко, О. М. Ярошенка] ; Держ. НДІ МВС України. - Х. : ФІНИ, 2009. - 433 с.
20. Прилипко С. М. Проблеми теорії права соціального забезпечення / С. М. Прилипко. - Х. : ПП «Берека-Нова», 2006. - 264 с.
21. Синчук С. М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти: монографія / С. М. Синчук ; Львів, нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015.- 421 с.
22. Сирота І. М. Право соціального забезпечення в Україні : підручник студентів вищих навч. закладів / І. М. Сирота; МОНУ; Одеська національна юридична академія. - 7-е вид., переробл. й доп. - Харків : Одіссей, 2007. – 408с.

23. Сташків Б. І. Гарантії права на соціальне забезпечення / Б. І. Сташків. - Чернігів : Чернігів, держ. ін-т права, соціальних технологій та праці, 2011. - 100 с.

24. Ткаліч І. О. Правове регулювання діяльності недержавних пенсійних фондів у системі недержавного пенсійного забезпечення України: монографія / Ткаліч І. О. ; Акад. праці і соц. відносин Федер. профспілок України. - К. : Сталь, 2012.- 159 с.

25. Ткаченко Н. М. Пенсійна реформа та пенсійне забезпечення наукових (науковопедагогічних) працівників та державних службовців України. Пенсійні реформи: світовий досвід / Н. М. Ткаченко. - К.:Алерта, 2012. - 84 с.

26. Україна: європейські та міжнародні норми у галузі соціального забезпечення: Порівняльний аналіз: Рада Європи, Міжнародна організація праці / М-во праці та соц. політики України, Ін-т законодавства Верховної Ради України. - К. : [б.в.], 2007. - 403 с. 33. Ярошенко О.М. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / 4-те видання, перероблене і доповнене. Харків, право 2015. – 456 с.

Інтернет-ресурси:

Вищі та центральні органи державної влади України:

1.	http://www.president.gov.ua/	Офіційне інтернет-представництво Президента України
2.	http://portal.rada.gov.ua/	Офіційний веб-сайт Верховної Ради України
3.	http://www.kmu.gov.ua/	Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України (Урядовий портал)
4.	http://www.ccu.gov.ua/	Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України

5. <http://www.scourt.gov.ua/> Інформаційний сервер Верховного Суду України
6. <http://www.gp.gov.ua/> Офіційний інтернет-портал Генеральної прокуратури України
7. <http://www.mvs.gov.ua/> Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України
8. <http://www.minjust.gov.ua/> Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України
9. <http://www.mon.gov.ua/> Офіційний веб-сайт Міністерства освіти та науки України
10. <http://www.ukrstat.gov.ua/> Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України

Бази нормативно-правових актів України:

11. <http://zakon.rada.gov.ua/> Законодавство України на офіційному веб-сайті Верховної Ради України
12. <http://search.ligazakon.ua/> Портал ЛІГА:ЗАКОН
13. <http://www.nau.kiev.ua/> Правові системи НаУ
14. <http://uazakon.com/> Інформаційно-правовий портал Закони України
15. <http://www.gdo.kiev.ua/> Офіційний вісник України
16. <http://www.reyestr.court.gov.ua/> Єдиний державний реєстр судових рішень

Бібліотеки:

17. <http://www.nbu.gov.ua/> Найбільша бібліотека України імені В.І. Вернадського

18. <http://www.nplu.org/> Національна Парламентська бібліотека України
19. <http://www.library.lviv.ua/> Львівська національна наукова бібліотека України імені В.Стефаника
20. <http://www.odnb.odessa.ua/> Одеська державна наукова бібліотека ім. М.Горького
21. <http://korolenko.kharkov.com/> Харківська державна наукова бібліотека імені В.Г. Короленка
22. <http://www.zounb.zp.ua/> Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека імені О.М. Горького
23. <http://www.lawlibrary.ru/> Юридическая научная библиотека
24. <http://www.library.yale.edu/> Бібліотека Єльського університету

Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Право соціального захисту» для організації аудиторної та позааудиторної роботи здобувачів вищої освіти

Малишко Інна Володимирівна

Комп'ютерний набір: Малишко І.В.

Здано до складання   Підписано до друку
Формат 60×84   Ум. друк. арк.   Тираж . Зам.   Ціна
Сектор оперативної поліграфії РВІКВ БНАУ 09117,
м. Біла Церква, Соборна площа, 8/1; тел. 3-11-01